

Závěr

Moje práce se snažila dokumentovat historii probíhajícího diskurzu, jeho historická východiska a kontext, ruku v ruce s teoretickým filozofickým a především právním přístupem k jejich pojetí jakožto zápasu mezi zastánci kýžené rovnosti a spravedlnosti ve společnosti.

Dovolím si matematické přirovnání. V mé práci jsou tyto dva pojmy ve vztahu nepřímé úměry, kdy se snažím dokumentovat jak lze limitaci jednoho maximalizovat hodnotu druhého a v konečné fázi dosáhnout tak rovnovážné polohy pro obě proměnné.

Přísně definované a účelně ohraničené omezení funkce rovnosti (zavedení afirmace jako nástroje vedoucího k okamžité distorzi zdánlivě rovnovážné polohy pro rovnost ve společnosti jako nástroj k dosažení podpory růstových hodnot funkce spravedlnosti. Aby se v konečném stadiu, potkaly obě funkce ve svých maximálních hodnotách.

Netvrdím, že jediným nástrojem na prohloubení sociálně-kulturní itegrace společnosti a odstranění nerovností je právě spektrum afirmativních opatření. Ukazují však, že svou povahou mají v daném historicko-spoločenském okamžiku své místo ve společnosti. Je potřeba se však vyvarovat jejich přehnané univerzální implementaci jakožto záplaty a nadužívání, které je v konečném důsledku kontraproduktivní. Jak toto dokazuje i poslední vývoj ve Spojených státech. Mají tedy své opodstatnění, své místo jakožto nástroj použitelný a schopný dosáhnout definovaného cíle dosažení větší rovnosti a spravedlnosti ve společnosti. Toto se děje především ve střednědobém horizontu (přibližně jedna generace).

Dnešní moderní pojetí těchto nástrojů je spíše koncipováno jako podpůrná role, doladovací distinktivní kritérium při jemném pomyslném považování na miskách vah. Z pohledu právního je zde velice hezky dokumentovatelné jak vyspělá judikatura vládně unikátní schopností distinkce a přináší tak možnost přesnějšího a efektivnějšího zacílení nástrojů, kdy už místo kuchyňského nože můžeme mluvit spíše o chirurgickém skalpelu jakožto nástroji schopného přesně zacílit a odstranit danou anomálii (v našem případě nerovnost) s minimálním dopadem na celkovou (ne)rovnováhu subjektu (v našem případě do roviny spravedlnosti). K tomu směřuje zejména judikatura a právní zakotvení v evropském kontextu. Až archaicky neefektivní a historicky překonané se nám tak zejména z pohledu naší optiky může jevit stále relativně masové zakotvení ve Spojených

státech a především v Indii. Některé pozitivně diskriminační nástroje zde používané jsou z našeho pohledu neospravedlnitelné a neakceptovatelné. Někdy až přímo radikální (viz míra rezervačních kvót v Indii).

Je potěšující, že už i v České republice platí od 1. 9. 2009 antidiskriminační zákon. Povedlo se mu relativně přesně vymezit přípustné formy rozdílného zacházení, které přispěje k větší právní jistotě v případech, kdy pro rozdílné zacházení existuje určitý objektivní důvod. Z pohledu mé práce je mi osobně líto, že se do jeho finální podoby není zařazen paragraf o normativní vymezenosti a podmínkách uplatňování afirmativních akcí, který dle jeho původního návrhu považuji za velice zdařilý.

Osobně věřím v možnost vhodného mixování afirmativních nástrojů a efektivnosti při odstraňování překážek rovnosti ve společnosti a dosahování rovnovážné spravedlnosti. Je evidentní, že v dokumentovaných případech Dalitů i Afroameričanů se oběma společnostem povedlo ujít obrovský kus cesty a mají dnes možnost chlubit se významnými integračními a emancipačními úspěchy. Jeden z nedávných indických presidentů pocházel právě z kasty Dalitů¹²⁸, a Spojené státy si již téměř rok vychutnávají svůj afroamerický integrační presidentský sen.

¹²⁸ K. R. Narayanan, funkční období 25.7 1997 – 25. 7. 2002